

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YANSITICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ¹

THE RESEARCH ABOUT THE REFLECTIVE THINKING TENDENCIES INSIGHTS OF CLASS TEACHERS CANDIDATES

Özge YILDIRIM

Uzm. Sınıf Öğretmeni, Özel Çakabey İlkokulu, İzmir, Türkiye

Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-0123-3848>

ozge.yildirim@cakabey.k12.tr

Derya GÖĞEBAKAN YILDIZ

Doç.Dr., Celal Bayar Üniversitesi Demirci Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Demirci, Manisa, Türkiye

Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8831-8878>

dgogebakann@yahoo.com

Received Date:07-10-2019

Accepted Date: 25-12-2019

Published Date: 31-12-2019

Öz

Sınıf öğretmenleri adaylarının değerlendirildiği bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Betimsel bir özelliğe sahip olan çalışmada, tarama yöntemi kullanılmış olup buna göre değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni Ege Bölgesinde yer alan eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği anabilim dalları olarak tespit edilmiştir. Araştırma örneklemine uygun örnekleme tekniği ile Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören %58,3'ü (n=133) kadın, %41,7'si (n=95) erkek olmak üzere toplam 228 sınıf öğretmeni adayı dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Semerci (2007) tarafından geliştirilen “Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde araştırmanın amaçları doğrultusunda, yüzde dökümleri alınmış, One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test S testi, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Bu çalışmada önem düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmeni adaylarının genel yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlara ilişkin puan ortalamaları arasında cinsiyet bağımsız değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, anne eğitim düzeyleri bağımsız değişkenine nazaran “sürekli amaçlı düşünme” alt boyutu haricindeki bütün alt boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, baba eğitim düzeyi bağımsız değişkenine göre “sürekli amaçlı düşünme”, “araştırmacı” ve “öngörülü ve içten olma” alt boyutu haricindeki tüm alt boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Terimler: Düşünme, yansıtıcı düşünme, sınıf öğretmeni adayı

Abstract

In this research it is aimed to identify the relation between the reflective thinking tendencies. This study is a descriptive research and survey methodology is used for it. The research area is located in primary school teaching departments of faculty of education in the Aegean Region. In the research sampling, there are 228 class teacher candidates, including 58.3% (n=133) of women, 41.7% (n=95) of male are enrolled in the Department of Primary School Teaching. “The Scale of Reflective Thinking Tendency for Teacher and Teacher Candidates” (Semerci, 2007) is used to define views about the reflective thinking tendencies of class teachers' candidates as a data collection tool in this research. In accordance with the purposes of research, percentages are taken for the analysis of the data, One-

¹ Bu araştırma birinci yazarın yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

Sample Kolmogorov-Smirnov Test S Test, Mann-Whitney U Test, Kruskal Wallis H test are applied and calculated the Pearson product-moment correlation coefficients. The significance level is accepted as .05 in this research. As a result of the research, there was no significant difference between the general reflective thinking tendencies and the mean scores of sub-dimensions in terms of gender independent variable, and there was no significant difference in all sub-dimensions except the “continuous purpose thinking” sub-dimension compared to the independent variable of mother education levels. There was no significant difference in all sub-dimensions except boyut continuous thinking”, “researcher” and “predictive and sincere” sub-dimensions according to the independent variable.

Keywords: Thinking, reflective thinking, class teachers candidates

GİRİŞ

Günümüzdeki eğitimin en önemli unsurlarından biri olan yansıtıcı düşünmenin etkisi ve önemi araştırılan bu çalışmada bilgiyi tamamen ezberleyen bireyler yerine; bilgiyi sorgulayabilen, düşünebilen, yeni bilgiler üretebilen bireyler yetiştirmenin önemi anlatılmaya çalışılmış ve hedeflenmiştir. Yansıtıcı düşünme kavramı pragmatik felsefeye dayanır ve yansıtma kelimesinden ortaya çıkmıştır. Gözlemlemek, sorgulamak, çözümler üretebilmek belli bir kabiliyet gerektirir. Lee (2005) ise yansıtmayı üç düzeyde incelemektedir. Yansıtıcı düşüncenin derinliğini değerlendirmek için belirlediği düzeyler; *geri çağırma*, *dengeli ve işlevsel hale getirme* ve *yansıtıcılık*'tır. *Geri çağırma* düzeyinde kişi deneyimlerini hatırlayarak tanımlamaya çalışır. *Dengeli ve işlevsel hale getirme* seviyesinde kişi tecrübeleri ve yaşantıları arasında ilişkilere bakar, sebepleri araştırarak açıklar ve genellemeye çalışır. *Yansıtıcılık*'ta kişi tecrübelerini analizlendirerek değiştirme, geliştirmeyi tercih eder (Akt. Alp ve Taşkın, 2008).

Kişinin düşüncelerini sorgulaması, çözümler üretebilmesi, irdelemesinin temeli olan yansıtma, yansıtıcı düşünmeyi oluşturur. Yansıtıcı düşünmede bireyin bu kabiliyete belirli bir ölçüde ulaşması bilgiyi sorgulaması, yeni bilgiler üretmesi beklenir. Yansıtıcı bireyler kendi tecrübeleri doğrultusunda olan bilgiyi, var olan bilgiyle yoğurup yeni fikirler ortaya çıkarır ve oluşacak fikirlere, önerilere açık olur. Yansıtıcı düşünmede bireyler bilgiyi sorgular, düşünür, araştırır, yeni bilgiler üretir, önceden öğrendiği bilgileri yeni bilgilerle sentezler ve ürettiği bilgileri günlük yaşamına aktarır ve kullanır. Böyle bir halde yansıtıcı düşünen muallim ve talebelerin; gayelerini sürekli sorgulayıp düşünme, yaptıkları uygulama sonuçlarını gözden geçirme, tavsiyelere bakma ve değerlendirme, yenilikleri izleme yeteneğine iye oldukları söylenebilmektedir. Öğretmen yetiştirme programlarının amaçlarından biri öğrencilerin kendi uygulamalarına, oluşturdukları ve kazandıkları bilgilere yönelik değerlendirmeler yapabilmelerini sağlamaktır. Düşünen, sorgulayan, eski bilgilerle yeni bilgileri sentezleyen, etkili karar verebilen verdiği karar hakkında düşünen eleştiri yapabilen ve öğrenme süreçlerinin farkında olabilen bireylere ihtiyaç duyulur. Bunu destekleyecek öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının da bunları gerçekleştirebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Öğrencilerin bilgi üzerinde düşünmesinin önemini vurgulayan programda öğretmenlere ve öğretmen adaylarına da görevler düşmektedir. Öğretmenlerin öğrencilerin özgürce düşünebileceği ve bu düşüncelerini tartışabileceği sınıf ortamı oluşturmaları, öğrencileri düşündükleri bilgiler doğrultusunda cesaretlendirir, olumlu-olumsuz düşüncelerini savunma imkanı verir ve öğrencinin kendinin farkına varmasını sağlar. Yazılanlar çerçevesinde şu an uygulanıyor olan ilk öğretim programının öğrencilerde yansıtıcı düşünme eğilimlerini geliştirmeyi ve bu doğrultuda rehber olmayı amaçladığı görülmektedir. Bu programın verimliliği öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerine bağlı olduğu düşünülebilir. Buna bağlı olan kaynaklara bakıldığında yansıtıcı düşünebilme ile alakalı uluslar arası ve azami sayısı bulunan uluslararası araştırmaları genellikle öğretmen adaylarının üzerinde olduğu görülmekte ve öğretmenlerin hizmet öncesinde olan eğitiminde yansıtıcı düşünebilmesi eğilimlerin ne şekilde geliştirileceği, nasıl katkı sağlanabileceği sorularına önem verildiği görülür (Ekiz, 2006; Erginel, 2006; Güney, 2008; Semerci, 2008; Tok, 2008; Köksal ve Demirel, 2008; Aslan 2009, Serin, 2013). Yansıtıcı düşünme, eğitim programlarının, zihinsel etkinliklerin kişisel ve sosyal

gelişimin kesin bir bölümü olarak görülmüş araştırmalarda, eğitimi geliştirme çalışmalarında yer verilmiştir.

Günümüzde hayatın her bölümünde giderek hızlanan değişimler olmaktadır. Bu değişmelerin üstünden gelebilmek sürekli öğrenmeyi amaç edinen yaşamboyu öğrenme anlayışını mecbur hale sokmuştur. Bu sebeple örgün eğitim çerçevesinde öğrenen şahsın öğrenmesinin düzenleyebildiği ve kontrol edebildiği eğitim öğretim sürecinin içinde olması, bu anlayışın devam ettirilebilmesinin temelidir. Bunun yeterli hale gelebilmesi için öğretmenlerin sınıfta yaptığı uygulamalarda ana basamak öğretme/öğrenme anlayışları ve yansıtıcı düşünebilme becerisi görülmektedir. Çalışmamızın konusu, sınıf öğretmeni aday öğrencilerin yansıtıcı düşünebilme eğilimlerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, sınıf öğretmeni aday öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimlerini bazı değişkenler açısından incelemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıda yer verilen suallere cevap aranılmıştır.

Sınıf öğretmeni aday öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimleri;

1. Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri hangi düzeydedir?
2. Cinsiyete göre anlamlı olarak değişiklik göstermekte midir?
3. Annesinin öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?
4. Babasının öğrenim seviyesine bağlı anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?
5. Öğrenim gördüğü sınıfa bağlı anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?
6. Mezun olunan lise türüne bağlı anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?
7. Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ne düzeydedir?

Sınırlılıklar

1. Araştırmanın evrenini Ege Bölgesinde yer alan Manisa Celal Bayar Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üni. Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği bölümünde 3. ve 4. Sınıfta öğrenim gören toplam 228 sınıf öğretmeni aday öğrenciler oluşturur.
2. Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin (Semerci, 2007) Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği” uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri bu ölçekten elde edilen puanlarla sınırlıdır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve öğrenme-öğretme anlayışlarının incelenmesinin hedeflendiği araştırma örneğini genel tarama modelinin içinde konum bulan ilişkisel tarama modeli oluşturur. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha fazla sayıdaki değişkenler arasında, değişimin var olmasını ve düzeyini bulmayı gaye edinen araştırma modelidir (Karasar, 2008). Sınıf öğretmeni aday öğrencilerinin öğrenme öğretme anlayışlarının ve benimsiyor oldukları yansıtıcı düşünme eğilimlerinin cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ve benimsedikleri öğrenme anlayışına göre değişimini belirlemek amacıyla karşılaştırma türü olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, Ege bölgesinde yer alan Manisa Celal Bayar Üniversitesi Demirci Eğitim Fakültesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi lisans programlarında eğitim-öğretime devam eden öğretmen aday öğrenciler kapsamaktadır. Çalışmanın örneklemini ise eğitim fakültesi bünyesindeki sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın yöntemi uygun örnekleme yöntemi olarak belirlenmiştir. Örneklem dahilindeki 350 öğrenciye ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma çerçevesinde ulaşılan 228 katılımcıya ölçekler uygulanmıştır. Araştırma bünyesinde sınıf öğretmenliği lisans programına kayıtlı, %58,3'nün (n=133) kadın, %41,7'sinin (n=95) erkek öğrenci olmak üzere, hatalı ve eksik olanlar ayıklanarak toplam 228 katılımcı değerlendirilmeye alınmıştır. Örneklemi oluşturan öğretmen adaylarının anne eğitim düzeyleri incelendiğinde %3,9'unun (n=9) okuma-yazması olmadığı, %75,4'ünün (n=172) ilkokul mezunu, %6,6'sının (n=15) ortaokul mezunu, %12,7'sinin (n=29) lise mezunu, %1,3'ünün (n=3) üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının baba eğitim düzeyleri incelendiğinde %2,2'sinin (n=5) okuma-yazması olmadığı, %33,8'ünün (n=77) ilkokul mezunu, %21,1'sinin (n=48) ortaokul mezunu, %24,6'sının (n=56) lise mezunu, %18,4'ünün (n=42) üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının %31,7'sinin (n=95) üçüncü sınıf, %58,3'ünün (n=133) dördüncü sınıf oldukları; %47,4'ünün (n=108) Anadolu Lisesi, %15,8'inin (n=36) Öğretmen Lisesi, %3,9'unun (n=9) Meslek Lisesi ve %32,9'unun (n=75) diğer lise mezunu olduklarına ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Yapılan araştırmada veri toplamada, “Kişisel Bilgi Formu”, “Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği” kullanılmıştır. Yapılan araştırmada sınıf öğretmeni aday öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimlerine karşın fikirlerini ortaya koymak gayesiyle Semerci'nin geliştirdiği “Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği” uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Sınıf öğretmeni adaylarına cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, öğrenim görülen sınıf, mezun olunan lise türü demografik özelliklerini saptamak amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği

Sınıf öğretmeni aday öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimlerini belirleyebilmek için Semerci (2007) 'nin geliştirdiği “Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeği” uygulanmış olup, ise Semerci (2007) 'nin geliştirdiği YANDE ölçeğinin maddeleri, 20'si olumsuz madde, 15'i olumlu madde olmak üzere toplam otuz beş maddedir. 5'li likert olarak hazırlanan ölçekten ez az 35, en fazla 175 puan alınabilmektedir. Ölçeğin ranj değeri 35-175'dir. Bu araştırmada, 35-81 puan aralığı kötü, 82-128 puan aralığı orta ve 129-175 puan aralığı iyi düzey olarak alınmıştır. YANDE ölçeğinde bir diğer önemli nokta ise ölçekteki 35 maddede olumlu ve olumsuz madde sayılarının birbirine yakın olmasıdır. Ölçeğin yedi alt boyutunda bu kat sayılar 0.357 ile 0.79 arasında değişmektedir. YANDE ölçeği için uygulanan analiz sonuçlarında, maddelerin toplam korelasyonları 0.308 ile 0.607 arasında değişiklik göstermektedir. Test tekrar test yöntemine göre değerlendirilen korelasyonda 0.742 ($p<0.01$) ve iki yarı puanları arasındaki korelasyon katsayısına 0.77 ($p<0.01$) şeklinde ulaşılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına göre değerlendirildiğinde ise YANDE ölçeğinin KMO değeri 0.909, Bartlett testi değeri 6811.461 ($p<0.05$)'dir (Semerci, 2007). Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.908'dir. Öğretmen aday öğrencilerin ölçek puan ortalaması 171.50 ve standart sapması 20.15'tir. Ölçekteki olumsuz maddelerin numaraları şöyledir: 1, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 26, 28, 31, 34. Ölçekteki olumlu maddelerin numarası ise şunlardır: 2, 3, 5, 7, 19, 21, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 32, 33, 35 olarak belirlenmiştir. 7 faktörlü olup 35 madde ölçek kapsamındadır. Ölçek derecelendirilmesi, “Tamamen katılıyorum(5), Çoğunlukla katılıyorum (4), Kısmen katılıyorum (3), Çoğunlukla katılmıyorum (2), Hiç katılmıyorum (1)” şeklindedir. Likert tipi bir ölçektir.

Ölçekteki 35 madde 7 konuya ayrılmıştır. Bu konular şu şekildedir:

- Devamlı (sürekli), amaçlı düşünme,
- Açık fikirlilik,
- Sorgulayıcı ve etkili öğretim,
- Öğretim sorumluluğu ve bilimsellik,

- Araştırmacı,
- Öngören ve içten olma,
- Mesleğe bakıştır.

Konuların içeriği ise şöyledir.

Sürekli ve amaçlı düşünme; yansıtıcı düşünen öğretmen veya öğretmen adayının kendi öğretimiyle ilgili daima değerlendirme yapması, talebe görüşlerine kıymet vermesi, eleştirel düşünmesidir. Açık fikirlilik; durumlara değişik bakış açılarından bakma, kendi öğretim uygulamalarından çeşitli soru, eleştiri ve tavsiyelere kapalı olmama, eğitsel faaliyetlere kıymet vermedir. Sorgulayıcı ve etkili öğretim; eleştirel olarak bakabilme olanaklarına ehil olabilen, öğretiminde işbirliği ile kubaşık öğrenebilmeye değer verebilen, derslerde değişik öğretim yöntemlerini kullanmaya açık olma ve yeni materyaller kullanmadır. Öğretim sorumluluğu ve bilimsellik; yansıtıcı olan bir öğretmenin öğrenciyi kişisel olarak değerlendirip ilerlemesine bakması, öğrencilerle iletişim ve etkileşim halinde olmasıdır.

Araştırmacı, problemleri ve sorunları çözen, araştırma duygusuna sahip, tarafsız olarak değerlendirme yapabilen kişidir. Öngören ve içten olma ise, yansıtıcı düşünebilen bir öğretmenin öğrencilerinin ileriyi ön görebilmesinde rehber olması, onlara içten davranıp, yapıcı eleştirilerde bulunmasıdır. Mesleğe ilgi ve bakış ise öğretmenliği severek yapmaktır. Bu konular yansıtıcı düşünen bireylerin bilgileriyle paraleldir. Buradan çıkarılan sonuçlar göre, uygulanan ölçek geçerlik ve güvenilirliğe sahiptir (Semerci, 2007: 1351).

Ölçme Aracının Uygulanması ve Veri Analizi

Öğrencilere çalışmayla ilgili veriyi toplamadan önce çalışmamızın gayesi ile ilgili bilgi sunulmuştur. Gönüllü olan öğrenciler çalışma içeriğine dahil edilmiştir. Veriler değerlendirilirken ise yanıtlanmamış olan ve tamamı boş olan ölçekler değerlendirmeye alınmamıştır. Katılımcı olan kişilerin veri toplama araçlarına yanıtladıkları cevapların standart sapma, aritmetik ortalama gibi betimsel istatistikleri hesaplanıp bulunmuştur. Araştırmanın anlamlılık seviyesi .05 alınmış olup, toplanan verilerin analizi bilgisayar ortamında SPSS 17. İstatistik paket programına girilmiştir. İstatistiksel olarak çözümlenmeler bu program desteğiyle yapılmıştır. Çalışmamızın amacına göre; Yüzde dökümleri, One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test S testi, Mann-Whitney U Testi, Kruskal-Wallis H Testi kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Öğretmen Adaylarına İlişkin Kişisel Bilgiler:

Örneklemi oluşturan öğretmen adaylarının; %58,3'nün (n=133) kadın, %41,7'sinin (n=95) erkek olduğu; Öğretmen adaylarının anne eğitim düzeyleri incelendiğinde %3,9'unun (n=9) okuma-yazması olmadığı, %75,4'ünün (n=172) ilkökul mezunu, %6,6'sının (n=15) ortaokul mezunu, %12,7'sinin (n=29) lise mezunu, %1,3'ünün (n=3) üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının baba eğitim düzeyleri incelendiğinde %2,2'sinin (n=5) okuma-yazması olmadığı, %33,8'ünün (n=77) ilkökul mezunu, %21,1'sinin (n=48) ortaokul mezunu, %24,6'sının (n=56) lise mezunu, %18,4'ünün (n=42) üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının %31,7'sinin (n=95) üçüncü sınıf, %58,3'ünün (n=133) dördüncü sınıf oldukları; %47,4'ünün (n=108) Anadolu Lisesi, %15,8'inin (n=36) Öğretmen Lisesi, %3,9'unun (n=9) Meslek Lisesi ve %32,9'unun (n=75) diğer lise mezunu oldukları belirlenmiştir.

Verilerin normal dağılımda olup olmadığını test edebilmek gayesiyle verilere One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test S testi uygulanmış ve analiz sonuçları Tablo1'de verilmiştir.

Tablo1'den de görüleceği üzere “Öğretmenler ile Öğretmen Adayı Öğrenciler için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği'nin alt boyutu olan “Sürekli ve Amaçlı Düşünme”, “Açık Fikirlilik”, “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim”, “Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik”, “Araştırmacı”,

Öngören ve İçten”, “Mesleğe Bakış” bağımlı değişkenlerinin, ve “Öğretme ve Öğrenme Anlayışları Ölçeği”ne ait verilere uygulanan normal dağılım testi sonucunda, verilerinin normal dağılım göstermediği saptanmıştır. Bu nedenle “Öğretmen ve Öğretmen Adayları Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği ve Alt Boyutları”na ve “Öğretme ve Öğrenme Anlayışları Ölçeği”ne ait verilerin ikili karşılaştırmalarında “Mann-Whitney U Testi”, üç, üçün üzerindeki değişken kıyaslamalarında “Kruskal-Wallis H Testi” yapılmıştır.

Tablo 1. One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test S testi

	Sürekli amaçlı düşünme	Açık fikirlilik	Sorgulayıcı ve etkili öğretim	Öğretim sorumluluğu ve Bilimsellik	Araştırmacı	Öngörülü ve içtenlik	Mesleğe bakış	Toplam yansıtıcı düşünme eğilimi
n	228	228	228	228	228	228	228	228
\bar{x}	30,2	29	24,0	21,9	25,7	17,2	9,02	157,2
ss	2,24	1,71	1,70	1,50	2,61	1,69	1,35	8,50
Absolute	,113	,302	,331	,177	,120	,190	,291	,071
Positive	,080	,280	,296	,177	,101	,190	,235	,039
Negative	-,113	-,302	-,331	-,156	-,120	-,139	-,291	-,071
Test İstatistiği	,113	,302	,331	,177	,120	,190	,291	,071
p Değeri	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000 ^c	,000	,007 ^c

Aşağıda yer alan bölümlerde alt problemlerle ilgili sonuçlar ve araştırmayla ilgili yorumlar vardır.

Öğretmen Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt probleminde “Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” şeklinde sorulmuştur.

Cinsiyet bağımsız değişkenine göre sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimleri puanlarının ortalamaları arasında anlamlı farklılaşmaların olup olmadığını test etmek gayesiyle normal dağılım göstermeyen “Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri” ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin veriler ise Mann-Whitney U testi uygulanmış ve U-testi sonucu Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyetine Göre Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları, P ve U Değerleri

Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U Değeri	P Değeri	Önem Düzeyi
Sürekli amaçlı düşünme	Kadın	133	30,26	2,17	112,5	14967,5	6056,500	0,592	p>0,05
	Erkek	95	30,29	2,35	117,2	11138,5			
	Toplam	228	30,27	2,24					
Açık Fikirlilik	Kadın	133	29,10	1,62	120,30	16000,0	5546,000	0,082	p>0,05
	Erkek	95	28,86	1,81	106,38	10106,0			
	Toplam	228	29,00	1,71					
Sorgulayıcı ve etkili öğretim	Kadın	133	24,09	1,68	115,52	15364,0	6182,000	0,750	p>0,05
	Erkek	95	24,07	1,75	113,07	10742,0			
	Toplam	228	24,08	1,70					
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	Kadın	133	21,87	1,46	113,98	15159,5	6248,500	0,885	p>0,05
	Erkek	95	21,95	1,55	115,23	10946,5			
	Toplam	228	21,90	1,50					
Araştırmacı	Kadın	133	25,83	2,66	118,18	15718,5	5827,500	0,314	p>0,05
	Erkek	95	25,54	2,53	109,34	10387,5			
	Toplam	228	25,71	2,61					
Öngörütü ve içten olma	Kadın	133	17,27	1,66	115,10	15308,0	6238,000	0,868	p>0,05
	Erkek	95	17,21	1,74	113,66	10798,0			
	Toplam	228	17,25	1,69					
Mesleğe bakış	Kadın	133	9,112	1,22	116,77	15530,0	6016,000	0,503	p>0,05
	Erkek	95	8,905	1,50	111,33	10576,0			
	Toplam	228	9,026	1,35					
Toplam yansıtıcı düşünme	Kadın	133	157,5	8,54	117,47	15623,0	5923,000	0,421	p>0,05
	Erkek	95	156,8	8,46	110,35	10483,0			
	Toplam	228	157,2	8,50					

Tablo 2’den de görüleceği üzere, sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlara ilişkin puan ortalamaları arasında cinsiyet bağımsız değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı bulunmuştur. Bu durum sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme

eğilimleri ve alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete göre değişkenlik göstermediği, yani cinsiyet değişkeninden bağımsız olduğu etkilenmediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular:

Araştırmanın ikinci alt problemi “Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri annesinin öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Annelerinin eğitim düzeyi bağımsız değişkenine göre Sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlarıyla ilişkili puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşmaların olup-olmadığını test etmek amacıyla verilere non-parametrik testlerden Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır.

Normal dağılım göstermeyen Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlarına bağlı verilerin anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını anlayabilmek gayesiyle uygulanan non-parametrik testlerden Kruskal-Wallis H testi sonucu Tablo 3 (Tanımlayıcı istatistikleri) ve Tablo4 verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Annesinin Eğitim Düzeyine Göre Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Bağımlı Değişkenler	n	\bar{x}	ss	Min.	Max.
Sürekli Amaçlı Düşünme	228	30,27	2,24	23,00	35,00
Açık Fikirlilik	228	29,00	1,71	21,00	30,00
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	228	24,08	1,70	17,00	25,00
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	228	21,90	1,50	19,00	25,00
Araştırmacı	228	25,71	2,61	17,00	30,00
Öngörülü ve İçten Olma	228	17,25	1,69	13,00	20,00
Mesleğe Bakış	228	9,02	1,35	4,00	10,00
Toplam Yansıtıcı Düşünme Eğilimi	228	157,26	8,50	131,00	174,00

Tablo 4’de baktığımızda öğretmen adayı öğrencilerin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, sürekli amaçlı düşünme alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Sürekli amaçlı düşünme alt boyutundaki değişim annesinin eğitim düzeyini üniversite olarak ifade eden sınıf öğretmeni adayları lehine olduğu belirlenmiştir. Yani annesinin eğitim düzeyini üniversite mezunu olarak açıklayan öğretmen adayı öğrencilerin Sürekli amaçlı düşünme puan ortalamaları daha iyi düzeydedir.

Öğretmen adayı öğrencilerin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri alt boyutlarına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, Açık Fikirlilik, Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim, Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik, Araştırmacı, Öngörülü ve İçten Olma, Mesleğe Bakış ve genel Yansıtıcı Düşünme Eğilimi boyutlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Tablo 4. Anne Eğitim Düzeyine Göre Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonucu

Bağımlı Değişken	Anne Eğitim Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	Ki-Kare	sd	P değeri	Önem Düzeyi
Sürekli Amaçlı Düşünme	1	9	119,28	8,368	4	,038	p<0,05
	2	172	107,75				
	3	15	155,03				
	4	29	123,95				
	5	3	193,17				
	Toplam	228					
Açık Fikirlilik	1	9	88,72	5,935	4	,11	p>0,05
	2	172	111,05				
	3	15	129,40				
	4	29	129,95				
	5	3	166,00				
	Toplam	228					
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	1	9	136,67	4,098	4	,17	p>0,05
	2	172	106,94				
	3	15	136,70				
	4	29	136,57				
	5	3	157,00				
	Toplam	228					
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	1	9	102,67	4,542	4	,18	p>0,05
	2	172	103,78				
	3	15	176,10				
	4	29	143,16				
	5	3	179,50				
	Toplam	228					
Araştırmacı	1	9	103,89	3,876	4	,24	p>0,05
	2	172	107,83				
	3	15	144,40				
	4	29	131,21				
	5	3	218,00				
	Toplam	228					
Öngörülü ve İçten Olma	1	9	79,67	5,098	4	,16	p>0,05
	2	172	108,47				
	3	15	137,90				
	4	29	138,91				
	5	3	212,00				
	Toplam	228					
Mesleğe Bakış	1	9	133,83	5,471	4	0,14	p>0,05
	2	172	109,44				
	3	15	135,50				
	4	29	122,05				
	5	3	168,50				
	Toplam	228					
Toplam Yansıtıcı Düşünme Eğilimi	1	9	97,72	3,682	4	0,28	p>0,05
	2	172	104,89				
	3	15	165,03				
	4	29	139,84				
	5	3	218,00				
	Toplam	228					

1/Okumaz-yazmaz 2/İlkokul 3/Ortaokul 4/Lise 5/Üniversite

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular:

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri babasının öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” şeklinde dile getirilmiştir.

Babasının eğitim düzeyi bağımsız değişkenine göre Sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşmaların olup olmadığını test etmek amacıyla verilere non-parametrik testlerden Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Normal dağılım göstermeyen Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlarına bağlı verilerin anlamlı bir şekilde farklılaşp-farklılaşmadığını belirleyebilmek gayesiyle uygulanan non-parametrik testlerden Kruskal-Wallis H testi sonucu Tablo 6’da bulunmaktadır.

Tablo 5. Sınıf öğretmeni aday öğrencilerin babasının eğitim düzeyine göre yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlarına ilişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Bağımlı Değişkenler	n	\bar{x}	ss	Min.	Max.
Sürekli Amaçlı Düşünme	228	30,2763	2,24648	23,00	35,00
Açık Fikirlilik	228	29,0044	1,71158	21,00	30,00
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	228	24,0833	1,70954	17,00	25,00
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	228	21,9079	1,50340	19,00	25,00
Araştırmacı	228	25,7149	2,61348	17,00	30,00
Öngörülü ve İçten Olma	228	17,2500	1,69834	13,00	20,00
Mesleğe Bakış	228	9,0263	1,35022	4,00	10,00
Toplam Yansıtıcı Düşünme Eğilimi	228	157,2632	8,50141	131,00	174,00
Baba Eğitim	228	3,2325	1,16611	1,00	5,00

Tablo 6’dan da anlaşılacağı üzere “Öngörülü ve İçten Olma”, “Araştırmacı” ve “Sürekli Amaçlı Düşünme” alt boyutlarına ilişkin verilere uygulanan Kruskal-Wallis H testi sonucunda baba eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu görülmüştür. U testi sonucunda sürekli amaçlı düşünme alt boyutundaki değişim babasının eğitim düzeyini ilkökul olarak ifade eden sınıf öğretmeni adayları lehinedir. Yani baba eğitim düzeyi ilkökul mezunu olarak ifade eden öğretmen adayı öğrencilerin sürekli amaçlı düşünme puan ortalamaları daha iyi düzeydedir.

Farklılaşmaya sebebiyet veren grupların belirleyebilmek gayesiyle verilere Mann Whitney U testi uygulanmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın saptandığı “Sürekli Amaçlı Düşünme”, “Araştırmacı” ve “Öngörülü ve içten olma” alt boyutlarına ait bağımsız değişkenler arasında ikili karşılaştırmalar yapılmıştır.

U testi sonucunda sürekli amaçlı düşünme alt boyutundaki değişim babasının eğitim düzeyini ortaokul olarak ifade eden sınıf öğretmeni adayları lehinedir. Yani baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu olarak ifade eden öğretmen adaylarının Sürekli amaçlı düşünme puan ortalamaları daha iyi düzeydedir. Sürekli amaçlı düşünme alt boyutundaki değişim babasının eğitim düzeyini ortaokul olarak belirten sınıf öğretmenleri lehineyken; Araştırmacı alt boyutundaki farklılaşma babasının eğitim düzeyinin okumaz-yazmaz olduğunu ifade eden sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin lehinedir. Bu durumda babasının okumaz-yazmaz olduğunu ifade eden grubun tüm konuları kendisinin araştırmasından kaynaklanmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

U testi sonucunda, sürekli amaçlı düşünme alt boyutundaki değişim babasının eğitim düzeyini ilkökul olarak belirten sınıf öğretmeni adayları lehine olduğu saptanmıştır.

Tablo 6. Baba Eğitim Düzeyine Göre Sınıf Öğretmeni Adayı Öğrencilerin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonucu

Bağımlı Değişken	Baba Eğitim Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	Ki-Kare	sd	P değeri	Önem Düzeyi
Sürekli Amaçlı Düşünme	1	5	38,80	14,006	4	0,007	p<0,05
	2	77	123,65				
	3	48	93,98				
	4	56	121,84				
	5	42	120,40				
	Toplam	228					
Açık Fikirlilik	1	5	58,90	7,212	4	0,125	p>0,05
	2	77	115,68				
	3	48	122,47				
	4	56	105,37				
	5	42	122,04				
	Toplam	228					
Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim	1	5	157,00	5,924	4	0,205	p>0,05
	2	77	114,49				
	3	48	101,89				
	4	56	115,75				
	5	42	122,21				
	Toplam	228					
Öğretim Sorumluluğu ve Bilimsellik	1	5	122,50	6,952	4	0,138	P>0,05
	2	77	117,11				
	3	48	96,50				
	4	56	112,87				
	5	42	131,51				
	Toplam	228					
Araştırmacı	1	5	156,50	17,106	4	0,002	p<0,05
	2	77	109,08				
	3	48	92,03				
	4	56	140,26				
	5	42	110,76				
	Toplam	228					
Öngörülü ve İçten Olma	1	5	107,60	10,290	4	0,036	p<0,05
	2	77	115,92				
	3	48	91,41				
	4	56	131,64				
	5	42	116,25				
	Toplam	228					
Mesleğe Bakış	1	5	168,50	7,461	4	0,113	p>0,05
	2	77	107,82				
	3	48	108,94				
	4	56	125,99				
	5	42	111,36				
	Toplam	228					
Toplam Yansıtıcı Düşünme Eğilimi	1	5	119,40	9,002	4	0,061	p>0,05
	2	77	110,12				
	3	48	94,64				
	4	56	131,51				
	5	42	121,98				
	Toplam	228					

1/Okumaz-yazmaz 2/İlkokul 3/Ortaokul 4/Lise 5/Üniversite

U testi sonucunda, Araştırmacı alt boyutuna ilişkin puan ortalamalarında istatistiksel olarak değerlendirildiğinde anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Araştırmacı alt boyutundaki değişim baba eğitim düzeyi lise olarak işaretleyen sınıf öğretmeni adayları lehine olduğu belirlenmiştir.

U testi sonucunda sürekli amaçlı düşünme, araştırmacı ve öngörülü ve içten olma alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı değişimlerin olduğu saptanmıştır. Üç alt boyutdaki değişim babasının eğitim düzeyini lise olarak belirten sınıf öğretmenleri lehine olduğu belirlenmiştir.

U testi sonucunda, Araştırmacı alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan değerlendirildiğinde anlamlı değişimin olduğu saptanmıştır. Araştırmacı alt boyutundaki değişim babasının eğitim düzeyini üniversite olarak belirten sınıf öğretmeni adayları lehine olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular:

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri öğrenim gördüğü sınıfa göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” şeklinde belirtilmiştir.

Sınıf bağımsız değişkenine göre sınıf öğretmeni aday öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimleri puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşmaların olup-olmadığını test etmek gayesiyle normal dağılım göstermeyen “Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri” ölçeği ve alt boyutlarına ilişkin verilere ise Mann-Whitney U testi uygulanmış ve U-testi sonucuda Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7’den de görüleceği üzere, sınıf öğretmeni adaylarının genel yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlara ilişkin puan ortalamaları arasında öğrenim görülen sınıf bağımsız değişkeni açısından “sorgulayıcı ve etkili öğretim”, “mesleğe bakış”, alt boyutları ile sınıf öğretmeni adaylarının genel olarak yansıtıcı düşünme eğilimleri toplam puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. Her üç bağımlı değişkende de farklılaşma 3. Sınıfta öğrenim gördüklerini ifade eden sınıf öğretmeni aday öğrencilerin lehine olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Bağımsız Değişkenine Göre Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Puan Ortalamaları, Standart Sapmaları, P ve U Değerleri

Bağımlı Değişken	Sınıf	n	\bar{x}	ss	SO	ST	U Değ.	P Değ.	Önem Düzeyi
Sürekli Amaçlı Düşünme	3	95	30,2	2,48	114,76	10902,50	6292,500	,959	p>0,05
	4	133	30,2	2,06	114,31	15203,50			
	T	228	30,2	2,24					
Açık Fikirlilik	3	95	29,1	1,37	116,14	11033,00	6162,000	,726	p>0,05
	4	133	28,9	1,91	113,33	15073,00			
	T	228	29,0	1,71					
Sorgulayıcı Ve Etkili Öğretim	3	95	24,4	1,26	125,87	11957,50	5237,500	,011	p<0,05
	4	133	23,84	1,93	106,38	14148,50			
	T	228	24,08	1,70					
Öğretim Sorumluluğu Ve Bilimsellik	3	95	22,0	1,55	119,85	11385,50	5809,500	,288	p>0,05
	4	133	21,8	1,46	110,68	14720,50			
	T	228	21,9	1,50					

Araştırmacı	3	95	26,0	2,12	123,39	11722,50			
	4	133	25,4	2,88	108,15	14383,50			
	T	228	25,7	2,61			5472,500		
Öngörülü ve İçten Olma	3	95	17,3	1,51	117,64	11176,00			
	4	133	17,1	1,82	112,26	14930,00			
	T	228	17,2	1,69			6019,000		
Mesleğe Bakış	3	95	9,40	1,01	131,43	12485,50			
	4	133	8,75	1,49	102,41	13620,50			
	T	228	9,02	1,35			4709,500		
Toplam Yansıtıcı Düşünme Eğilimi	3	95	158,6	7,76	125,38	11911,00			
	4	133	156,2	8,88	106,73	14195,00			
	T	228	157,2	8,50			5284,000		

3=3. sınıf, 4=4. sınıf, T=Toplam, BD= Bağımlı Değişken, SO= Sıra ortalaması, ST=Sıra Toplamı

Sınıf öğretmeni adaylarının “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim”, “Mesleğe Bakış” alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları, “Genel Yansıtıcı Düşünme Eğilimi” puan ortalamaları istatistik bakımdan değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Her üç bağımlı değişkende de farklılaşmanın 3. sınıf olduklarını ifade eden öğretmen adaylarının lehine olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının “sürekli amaçlı düşünme”, “açık fikirlilik”, “araştırmacı”, “öğretim sorumluluğu ve bilimsellik” ve “öngörülü ve içten olma” alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları arasında öğrenim görülen sınıf bağımsız değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmanın olmadığı, yani sınıf değişkeninden bağımsız olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular:

Araştırmanın beşinci alt problemi “Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri mezun olunan lise türüne göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Mezun oldukları lisenin türü bağımsız değişkene göre sınıf öğretmeni aday öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşmaların olup olmadığını test edebilmek amacıyla verilere non-parametrik testlerden Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır. Normal dağılım göstermeyen Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlarına ilişkin veriler anlamlı olarak farklı olup olmadığını anlayabilmek amacıyla uygulanan non-parametrik testlerden Kruskal-Wallis H testi sonucu Tablo 8 (Tanımlayıcı İstatistikleri) ve Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 8. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri Ve Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	n	\bar{x}	ss	Minimum	Maximum
Sürekli amaçlı düşünme	228	30,2763	2,24648	23,00	35,00
Açık fikirlilik	228	29,0044	1,71158	21,00	30,00
Sorgulayıcı ve etkili öğretim	228	24,0833	1,70954	17,00	25,00
Öğretim sorumluluğu ve Bilimsellik	228	21,9079	1,50340	19,00	25,00
Araştırmacı	228	25,7149	2,61348	17,00	30,00
Öngörülü ve içten olma	228	17,2500	1,69834	13,00	20,00
Mesleğe bakış	228	9,0263	1,35022	4,00	10,00
Toplam yansıtıcı düşünme eğilimi	228	157,2632	8,50141	131,00	174,00
Mezun okul türü	228	2,2237	1,33669	1,00	4,00

Tablo 9. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ve Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal-Wallis H Testi Sonucu

Bağımlı Değişken	Lise Türü	n	Sıra Ortalaması	Ki-Kare	sd	P değeri	Önem Düzeyi
Sürekli amaçlı düşünme	1	108	110,65	4,042	3	,257	p>0,05
	2	36	126,54				
	3	9	82,11				
	4	75	118,15				
	Toplam	228					
Açık fikirlilik	1	108	117,63	2,599	3	,458	p>0,05
	2	36	106,06				
	3	9	90,50				
	4	75	116,93				
	Toplam	228					
Sorgulayıcı ve etkili öğretim	1	108	115,29	8,773	3	,032	p<0,05
	2	36	90,86				
	3	9	112,00				
	4	75	125,01				
	Toplam	228					
Öğretim sorumluluğu ve Bilimsellik	1	108	121,32	5,935	3	,115	p>0,05
	2	36	92,19				
	3	9	103,06				
	4	75	116,75				
	Toplam	228					
Araştırmacı	1	108	109,46	4,394	3	,222	p>0,05
	2	36	106,42				
	3	9	147,50				
	4	75	121,68				
	Toplam	228					
Öngörülü ve içten olma	1	108	108,17	2,561	3	,464	p>0,05
	2	36	122,04				
	3	9	104,67				
	4	75	121,18				
	Toplam	228					
Mesleğe bağlılık	1,00	108	109,49	4,437	3	,218	p>0,05
	2,00	36	104,83				
	3,00	9	116,50				
	4,00	75	126,12				
	Toplam	228					
Toplam yansıtıcı düşünme eğilimi	1,00	108	112,51	3,897	3	,273	p>0,05
	2,00	36	101,69				
	3,00	9	99,94				
	4,00	75	125,26				
	Toplam	228					

1. Anadolu lisesi 2. Öğretmen lisesi 3. Meslek Lisesi 4. Diğer

Tablo 9'dan anlaşılacağı gibi verilere uygulanan Kruskal-Wallis H testi sonucunda “sorgulayıcı ve etkili öğretim” alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları arasında mezun olunan lise türüne göre istatistiksel bakımdan anlamlı farklılaşmanın olduğu saptanmıştır. “Sorgulayıcı ve etkili öğretim” alt boyuta göre verilere uygulanan Kruskal-Wallis H testi sonucunda farklılığa sebep olan grupları ortaya çıkarabilmek gayesiyle uygun Mann Whitney U testi sonucu Tablo 19 ve Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 10. Mezun Olunan Okul Türü Anadolu Lisesi ve Öğretmen Lisesi Durumuna Göre Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U testi Neticesi

	Sorgulayıcı ve etkili öğretim
Mann-Whitney U	1519,000
Wilcoxon W	2185,000
Z	-2,198
P değeri	,028

Tablo 10'dan anlaşıldığı gibi U testi sonucunda, “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim” alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan değerlendirildiğinde anlamlı değişimin olduğu saptanmıştır. “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim” alt boyutundaki değişimin mezun oldukları lise türünü Anadolu Lisesi olarak belirten sınıf öğretmeni adayları lehine olduğu saptanmıştır.

Tablo 11. Mezun Olunan Okul Türü Öğretmen Lisesi ve Diğer Lise Mezunu Durumuna Göre Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim Alt Boyutuna İlişkin Mann-Whitney U testi Sonucu

	Sorgulayıcı ve etkili öğretim
Mann-Whitney U	954,000
Wilcoxon W	1620,000
Z	-2,875
P değeri	,004

Tablo 11'den de görüleceği üzere U testi sonucunda, “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim” alt boyutuna göre puan ortalamalarında istatistiksel anlamda anlamlı değişimin olduğu saptanmıştır. “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim” alt boyutundaki değişimin mezun oldukları lise türünü Diğer Lise olarak belirten sınıf öğretmeni adayları lehine olduğu saptanmıştır. Genel olarak mezun olunan lise türüne bağımsız değişkenine göre elde edilen araştırma sonucuna incelendiğinde, öğretmen lisesi mezunu olduklarını ifade eden öğretmen adaylarının “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim” alt boyutunda Anadolu lisesi ve diğer lise mezunu olduklarını ifade eden öğretmen adaylarına kıyasla kendilerini daha yetersiz olarak algıladıkları söylenebilir. Genel sonuç olarak sınıf öğretmeni adaylarının hem yansıtıcı düşünme eğilimlerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Sonuç

Araştırmanın neticesinde, sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin genel yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlara göre puan ortalamalarında cinsiyet bağımsız değişkeni açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, anne eğitim düzeyleri bağımsız değişkeninde, “sürekli amaçlı düşünme” alt boyutu haricindeki tüm alt boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, babanın eğitim düzeyi bağımsız değişkenine göre “sürekli amaçlı düşünme”, “araştırmacı” ve “öngörülü ve içten olma” alt boyutu dışındaki tüm alt boyutlarda anlamlı farklılaşmanın olmadığı, öğrenim görülen sınıf bağımsız değişkenine göre “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim”, “Mesleğe Bakış” alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları, “Genel Yansıtıcı Düşünme Eğilimi” puan ortalamalarında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılaşmanın olduğu, mezun olunan lise türüne göre “sorgulayan ve etkili öğretim” alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, mezun olunan lise bağımsız değişkenine göre diğer alt boyutlarda istatistiksel bakımdan değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır.

Sınıf Öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri puan ortalamaları $x=157,263$ olarak bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin puan aralıkları belirlenirken 35-81 puan aralığının düşük yansıtıcı düşünme eğilimini, 82-128 puan aralığının orta düzeyde yansıtıcı düşünme eğilimini ve 129-175 puan aralığının da iyi düzeyde yansıtıcı düşünme eğilimini temsil ettiği kabul edilmiştir. Bu bağlamda, sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimlerinin iyi düzeyde olduğu saptanmıştır.

Genel sonuç olarak sınıf öğretmeni adaylarının hem yansıtıcı düşünme eğilimlerinin iyi düzeyde olduğu saptanmıştır.

Tartışma

Araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri araştırılmış ve bu soruya cevap bulmak için öğretmenlere Yansıtıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın neticesinde, sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerilerinin yüksek olduğu fark edilmiştir. Türkiye’de çeşitli eğitim kademelerinde mesleğini yapan öğretmenlerle yapılan benzeri araştırmalarda öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerini yüksek algıladıkları anlaşılmaktadır (Dolapçioğlu, 2007; Meral, 2006). Bu durumda araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adayları ve diğer branşlardaki adayların göreve başlamadan önce meslekleri hakkında derinlemesine düşünme, sürekli ve amaçlı düşünebilme ve nitelikli bir eğitim için süreci değerlendirme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Mezun olunan lise türüne göre “sorgulayıcı ve etkili öğretim” alt boyutuna ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu, mezun olunan lise bağımsız değişkenine göre diğer alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır. Mezun olunan lise türüne bağımsız değişkenine göre, öğretmen lisesi mezunu olduklarını ifade eden öğretmen adaylarının “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim” alt boyutunda Anadolu lisesi ve diğer lise mezunu olduklarını ifade eden öğretmen adaylarına kıyasla kendilerini daha yetersiz olarak algıladıkları söylenebilir. Doğan-Dolapçioğlu (2007)’un yaptığı çalışması “Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Düzeylerinin Değerlendirilmesi” adındadır. Bu çalışmada öğretmenlerin mesleki kıdem ve mezun oldukları okul türü gibi özellikleri ile yansıtıcı düşünme becerilerini kullanma düzeyleri arasında genel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkmadığı görülmüştür. Ergüven (2011) değişik branşlardaki ilköğretim öğretmenleri ile, Karadağ (2010) sosyal bilgiler öğretmenleri ile, Kılınç (2010) ilköğretim öğretmenleri ile, Kuzu (2011) fen bilgisi öğretmenleri ile, Tekeli (2016) okul öncesi öğretmenleri ile yaptığı çalışmalarda öğretmenlerin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin mezun oldukları okul türüne bağlı anlamlı farklılık göstermediği bulgusunu bulmuştur ve bundan elde edilen bulgular ile ortalamaya baktığımızda literatür bulguları benzerlik gösterdiği görülmektedir. Buna göre, hizmet öncesinde yansıtıcı düşünme eğilimini olumlu yönde geliştirebilecek herhangi bir eğitim almamış öğretmen, uygulama yapmaya başladığında ise yansıtıcı düşünme becerisini yeterince kullanamamaktadır. Öğretme kavramının yerini öğrenmeye, sorgulamaya, araştırmaya, düşünmeye, yansıtmaya bıraktığı günümüzdeki eğitim şartlarında öğretmenin yansıtıcı düşünme beceri konusunda gelişmemesi eksikliklerdir.

Sınıf öğretmeni adaylarının genel yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyutlara ilişkin puan ortalamaları arasında cinsiyet bağımsız değişkeni açısından anlamlı bir farklılığın olmadığı anlaşılmıştır. Bu durum sınıf öğretmeni adayı öğrencilerin yansıtıcı düşünme eğilimleri ve alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete göre değişkenlik göstermediği, yani cinsiyet değişkeninden bağımsız olduğu etkilenmediği şeklinde yorumlanabilir. Bu çalışmanın bulgusu, Şahin’in (2011) çalışmasındaki dördüncü sınıfta öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkeninin yansıtıcı düşünme eğilimine herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuyla tutarlılık göstermektedir. Alp (2007) ‘in yaptığı ilköğretim birinci kademe öğretmenleriyle olan çalışmada, yansıtıcı düşünme üzerine bakış açıları değerlendirilmiş ve yansıtıcı düşünme becerisi ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunmamış görülmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının anne eğitim düzeyleri bağımsız değişkenine göre “sürekli amaçlı düşünme” alt boyutu haricindeki tüm alt boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır. Sürekli amaçlı düşünme alt boyutundaki değişim annesinin eğitim düzeyini üniversite olarak ifade eden sınıf öğretmeni adayları lehine olduğu belirlenmiştir. Yani annesinin eğitim düzeyini üniversite mezunu olarak açıklayan öğretmen adaylarının Sürekli amaçlı düşünme puan ortalamaları

daha iyi düzeydedir. Bu durumda annesi üniversitede okuyan öğretmen adaylarının anneleriyle olan diyalogları, sürekli ve amaçlı düşünmelerine destekleyici olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmeni adaylarının baba eğitim düzeyi bağımsız değişkenine göre “sürekli amaçlı düşünme”, “araştırmacı” ve “öngörülü ve içten olma” alt boyutu haricindeki tüm alt boyutlarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı saptanmıştır. Sürekli amaçlı düşünme alt boyutundaki değişim baba eğitim düzeyini ilkökul ve ortaokul olarak ifade eden sınıf öğretmeni adayları lehinedir. Yani babasının eğitim düzeyini ilkökul mezunu olarak ifade eden öğretmen adaylarının Sürekli amaçlı düşünme puan ortalamaları daha iyi düzeydedir. Araştırmacı alt boyutundaki farklılaşma babasının eğitim düzeyinin okumaz-yazmaz olduğunu ifade eden sınıf öğretmeni adayları lehine olduğu belirlenmiştir. Bu durumda babasının okumaz-yazmaz olduğunu ifade eden grubun tüm konuları kendisinin araştırmasından kaynaklanmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Bu çalışmanın örneklemini, 3. ve 4. sınıf öğretmen adayları oluşturmasının nedeni okul uygulamalarında, 3. Sınıf öğretmen adaylarının gözlem yapması, 4. Sınıf öğretmen adaylarının ise uygulamaya gitmesidir. Buna bağlı olarak sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri sınıf bağımsız değişkenine göre “Sorgulayıcı ve Etkili Öğretim”, “Mesleğe Bakış” alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları, “Genel Yansıtıcı Düşünme Eğilimi” puan ortalamalarının istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür. Her üç bağımlı değişkende de farklılaşmanın 3. sınıf olduklarını ifade eden öğretmen adaylarının lehine olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri sınıf bağımsız değişkenine göre “sürekli amaçlı düşünme”, “açık fikirlilik”, “araştırmacı”, “öğretim sorumluluğu ve bilimsellik” ve “öngörülü ve içten olma” alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları arasında öğrenim görülen sınıf bağımsız değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmanın olmadığı, yani sınıf değişkeninden bağımsız olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu durumda bulgularına ulaştığımız yıl baza alınarak 3. Sınıfta gözleme giden öğretmenlerin daha çok yansıtıcı düzeye eğilimli oldukları söylenebilir. Okul uygulamaları göz önünde bulundurularak Şahin (2011) tarafından yapılan çalışmada, dördüncü sınıfta öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme becerilerinin birinci sınıfta öğrenim görenlere oranla daha yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Yani sınıf büyüdükçe yansıtıcı düşünme becerisinin daha da arttığı görülmüştür. Bu çalışmanın bulgusu, Şahin’in (2011) çalışmasındaki dördüncü sınıfta öğrenim gören Türkçe öğretmeni adaylarının cinsiyet değişkeninin yansıtıcı düşünme eğilimine herhangi bir etkisinin olmadığı sonucuyla tutarlılık göstermektedir. İlgili alanyazından elde edilen bulgulara göre değerlendirildiğinde, yapılan bu araştırmanın bulgusu/bulguları ile paralellik gösterip örtüştüğü söylenebilir

Öneriler

Sınıf öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve öğrenme ve öğretme anlayışları öğrenilebilen bilişsel bir özellik olduğu için, öğretmen yetiştiren Eğitim Fakülteleri’nin eğitim programlarında bu becerilerin kazanılabilmesi için gerekli olan önem ve zaman daha çok verilebilir.

Eğitim Fakülteleri tarafından oluşturulan bir komisyon tarafından, yansıtıcı düşünme eğilimlerinin kazandırılmasını destekleyecek öğretmen kılavuzları hazırlanarak eğitim-öğretim ortamına alınabilir. Sınıf öğretmeni adayı üçüncü sınıf öğrencilerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin dördüncü sınıf öğretmen adaylarına kıyasla daha olumlu olmalarının nedenleri nitel bir araştırma kapsamında incelenebilir.

Yansıtıcı düşünme eğilimleri yeterli düzeyde olan birinci sınıf öğrencilerinin, öğrenimleri süresince izlenmeleri gerektiği ve kaydetmiş oldukları gelişim düzeyleri belirlenebilir.

Yansıtıcı düşünme eğilimlerini yetersiz olarak algılayan öğrencilere yönelik ilgili becerilerini geliştirmek amacıyla hazırlanacak eğitim programları uygulanabilir ve eğitim sonrasında uygulamanın etkililiğini belirleyecek deneysel çalışmalar yapılabilir.

Araştırmada, yansıtıcı düşünme eğilimleri düşük ve yüksek olan gruplar belirlenip, bu grupları oluşturan öğrencilerle uygulanacak nitel araştırmalarla, öğrencilerin kendilerini hangi sebepten dolayı yetersiz hissettikleri öğrenilerek, çözüm bulunmaya çalışılabilir.

Benzer araştırmalar çeşitli branşlarda öğretmen yetiştiren kurumlarda yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2005). *Etkili öğrenme ve öğretme* (5.Baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Akpınar, H. İ. (2007). *Düşünebilme üzerine*. İstanbul: Graphis Matbaa.
- Alkın-Şahin, S., Tunca, N. & Oğuz, A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin öğrenen özerkliğini ve eleştirel düşünmeyi destekleme davranışları. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(1), 161-178.
- Alp, S. (2007). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin yansıtıcı düşünce üzerine bakış açıları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alp, S. ve Taşkın, Ş. Ç. (2008). Eğitimde yansıtıcı düşüncenin önemi ve yansıtıcı düşünceyi geliştirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 178, 311-320.
- Aslan, G. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Eğilimleri ile Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Chan, K. W. ve Elliott, R. G. (2004). Relational analysis of personal epistemology and conceptions about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 20, 817-831.
- Chan, K. W., Tan, J., ve Khoo, A. (2007). Pre-service teachers' conceptions about teaching and learning: A closer look at Singapore cultural context. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 35(2), 181-195.
- Chai, C. S. & Khine, M. S. (2008). Assessing the epistemological and pedagogical beliefs among pre-service teachers in Singapore. Khine, M. S. (Ed.), In *Knowing, knowledge and beliefs: Epistemological studies across diverse cultures*. Amsterdam, Netherlands: Springer.
- Cheng, M.M.H., Chan, K.W., Tang, S.Y.F. & Cheng, A.Y.N., (2009). Pre-service Teacher Education Student' Epistemological Beliefs and Their Conceptions of Teaching. *Teaching and Teacher Education*, 25, 319-322.
- Chi, F. M. (2010). Reflection as teaching inquiry: Examples from Taiwanese inservice teachers. *Reflective Practice: International and Multidisciplinary Perspectives*, 11(2), 171-183.
- Demiralp, D. (2010). İlköğretim Birinci Kademe Programlarının Öğrencilerin Yansıtıcı Düşüncelerini Geliştirmeye Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri (Elazığ İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Dewey, John (1933), *How We Think*, New York: Prometheus Books
- Doğan, N. (2007). Yaratıcı düşünme ve yaratıcılık. Ö. Demirel (Ed.), *Eğitimde yeni yönelimler* (s. 167-192). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dolapçıoğlu, D. S. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünme Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Duban, N. ve Yelken, Y. T. (2010). Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve yansıtıcı öğretmen özellikleriyle ilgili görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 343-360.
- Erdoğan, F. ve Şengül, S. (2014). İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının yansıtıcı düşünme düzeylerinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1), 18-30.
- Eren, A., (2009). Examining the Teacher Efficacy and Achievement Goals as Predictors of Turkish Student Teachers' Conceptions About Teaching and Learning. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(1), 69-87.
- Erginel, S. Ş. (2006), Developing reflective teachers: A study on perception and improvement of reflection in pre-service teacher education, Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Ergüven, S. (2011). Öğretmenlerin yansıtıcı düşünme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekiz, D. (2006), Self-observation and peer observation: Reflective diaries of primary student- teachers, Elementary Education Online.5 (1) ,47-57.
- Gelbal, S , Kelecioğlu, H . (2007). Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlik Alguları ve Karşılaştıkları Sorunlar. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33 (33), 135-145. Retrieved from <http://dergipark.org.tr/hunefd/issue/7805/102347>
- Gelen, İ. (2002). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde düşünme becerilerini kazandırma yeterliklerinin değerlendirilmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(10), 100-119.
- Gelter, H. (2003). Why is reflective thinking uncommon? Reflective Practice, 337344.
- Griffin, Maureen L. (2003). “Using Critical Incidents to Promote and Assess Reflective Thinking in Preservice Teachers.” Reflective Practice, Vol. 4.
- Güvenç, Z. (2012). Sınıf öğretmenlerinin duygusal zekâları ile yansıtıcı düşünme becerileri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Hancock, E. S. ve Gallard, A. J. (2004). Preservice science teachers' beliefs about teaching and learning: The influence of K-12 field experiences. Journal of Science Teacher Education, 15(4), 281-291.
- Hasırcı, K. Ö. ve Sadık, F. (2011). Sınıf öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme eğilimlerinin incelenmesi. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20 (2), 195210.
- Huy, P. (2007). An Examination of Reflective Thinking, Learning Approaches, and SelfEfficacy Beliefs at the University of the South Pacific: A Path Analysis Approach, Educational Psychology.
- Kaptan, F. (1998). Fen Öğretiminde Kavram Haritası Yönteminin Kullanılması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14, 95-99.
- Karadağ, M. (2010). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeylerinin incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, Niyazi (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar- İlkeler- Teknikler, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kazancı, O. (1989). *Eğitimde eleştireli düşünme ve öğretimi*. Ankara: Kazancı Hukuk Yayınları.
- Kızılkaya, G. ve Aşkar, P. (2009). Problem çözmeye yönelik yansıtıcı düşünme becerisi ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34 (154) 82 - 92.
- Köksal, N., Demirel Ö. (2008), Yansıtıcı düşünmenin öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarına katkıları, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, 189–203.
- Krull, E., Koni, I. ve Oras, K. (2013). Impact on student teachers' conception of learning and teaching from studying a course in educational psychology. Asia-Pacific Journal of Teacher Education, 41(2), 218-231
- Kuzu, S. (2011). Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşünmeye İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Şırnak İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Diyarbakır.
- Küçük, G. (2007). *Aday öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilimleri ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Lambe, J. (2011). Developing pre-service teachers’ reflective capacity through engagement with classroom-based research. Reflective Practice: International and Multidisciplinary Perspectives, 12(1), 87–100.
- Lee, H. J. (2005). “Understanding and Assessing Preservice Teachers’ Reflective Thinking”. Teaching and Teacher, 21/1, 699-715.
- Lee, I. (2007). Preparing pre-service English teachers for reflective practice. ELT Journal, 61(4), 321–329.
- Loyens, S. M. M., Rikers, R. M. J. P., & Schmidt, H. G. (2009). Students’ conceptions of constructivist learning in different programme years and different learning environments. British Journal of Educational Psychology, 79(3), 501-514.
- Işıkoğlu, N., Basturk, R. & Karaca, F. (2009). Assessing in-service teachers' instructional beliefs about student-centered education: A Turkish perspective. Teaching and Teacher Education, 25(2), 350-356.
- Meral, E. (2006). Yeni (2006) İlköğretim İngilizce Programını Uygulayan Öğretmenlerin Eleştirel ve Yansıtıcı Düşünceleri. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

- Mok, I. A. C. (2010). Towards a reflective practice: The case of a prospective teacher in Hong Kong. *Journal of Mathematics Education*, 3(2), 25-39.
- Akkoç, H. & Ogan-Bekiroğlu, F. (2006). Relationship between pre-service mathematics teachers' teaching and learning beliefs and their practices. *Proceedings of the 30th International Conference on the Psychology of Mathematics Education (PME30)*, Prague, Czech Republic, Vol. 2, pp. 17 - 24.
- Özcan, S. (2009). *Yaratıcı Düşünme Etkinliklerinin Öğrencilerin Yaratıcı Düşüncelerine ve Proje Geliştirmelerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Rinchen, S. (2009). Developing reflective thinking: Encouraging pre-service teachers to be responsible for their own learning. Paper presented at „Teacher education crossing borders: Cultures, contexts, communities and curriculum” the annual conference of the Australian Teacher Education Association (ATEA), Albury, 28 June – 1 July.
- Rodgers, C. (2002). “Defining Reflection: Another Look at John Dewey And Reflective Thinking”, *Teachers College Record*, Volume:104, Number: 4, p. 842-866.
- Semerci, N. (1999). Öğretmenin görevi: Düşünmeyi geliştirmek. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 209-216.
- Semerci, Ç. (2007). Öğretmen ve Öğretmen Adayları için Yansıtıcı Düşünme Eğilimi (YANDE) Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(3), 1351-1377.
- Semerci, Ç.; Meral, E. (2009). Yeni (2006) İlköğretim İngilizce Programını Uygulayan Öğretmenlerin Eleştirel ve Yansıtıcı Düşünceleri, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, s.50-54.
- Serin, O. (2013). The Critical Thinking Skills of Teacher Candidates Turkish Republic of Northern Cyprus Sampling. *Eurasian Journal of Educational Research*, 53, 231-248.
- Şahin, Ç. (2009). Fen bilgisi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme yeteneklerine göre günlüklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 225236.
- Şahin, A., (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yansıtıcı Düşünme Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* (108-119). [http:// asosindex.com/journal-article-abstract?id=13159](http://asosindex.com/journal-article-abstract?id=13159) Erş. T. 09.01.2012
- Tekeli, İ. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme düzeyleri. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tok, Ş. (2008). Yansıtıcı düşünmeyi geliştirici etkinliklerin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına, performanslarına ve yansıtıcılarına etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33(149), 104-117.
- Ünver, G. (2003). *Yansıtıcı düşünme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Üstünoğlu, Evrim (2006). Üst düzey düşünme becerilerini geliştirmede bilişsel soruların rolü. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 331, 17-24.
- Valli, L. (1992). *Reflective teacher education: cases and critiques*. Albany: State University of New York Press.
- Weber, S. (2013). *Can preservice teachers be taught to become reflective thinkers during their first internship experience*. Doctoral Dissertation, Liberty University, Lynchburg, VA.
- Wilson J., Jan Wing Lesley (1993). *Thinking For Themselves Developing Strategies For Reflective Learning*, Australia: Eleanor Curtin Publishing.
- Yeşilbursa, A. (2011). Reflection at the interface of theory and practice: An analysis of preservice English language teachers' written reflections. *Australian Journal of Teacher Education*, 36, 104-116.
- Yılmaz, H. and Sahin, S., (2011). Pre-Service Teachers' Epistemological Beliefs and Conceptions of Teaching. *Australian Journal of Teacher Education*, 36(1), 73-88.
- Yorulmaz, M. (2006). İlköğretim I. Kademesinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yansıtıcı Düşüncelere İlişkin Görüş ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Extended Abstract

In this research it is aimed to identify the relation between the reflective thinking tendencies. This study is a descriptive research and survey methodology is used for it. The research area is located in primary school teaching departments of faculty of education in the Aegean Region. In the research sampling, there are 228 class teacher candidates, including 58.3% (n=133) of women, 41.7% (n=95) of

male are enrolled in the Department of Primary School Teaching. “The Scale of Reflective Thinking Tendency for Teacher and Teacher Candidates” (Semerci, 2007) is used to define views about the reflective thinking tendencies of class teachers' candidates as a data collection tool in this research. In accordance with the purposes of research, percentages are taken for the analysis of the data, One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test S Test, Mann-Whitney U Test, Kruskal Wallis H test are applied and calculated the Pearson product-moment correlation coefficients. The significance level is accepted as .05 in this research. As a result of this research, there is not any a significant differentiation in terms of gender as an independent variable in the general reflective thinking tendencies and point average in their sub-dimensions of class teacher candidates; there is not any a significant differentiation in the all sub-dimensions except “continuous thinking” in terms of the education level of mother as an independent variable; there is not any a significant differentiation in terms of in the all dimensions except “continuous thinking”, “researcher” and “being prudential and sincere” in the education level of father; there is a significant differentiation in the point average of “Interrogator and Effective Teaching” and “View of the Profession” as a sub-dimension depending on the class as an independent variable and the point average of “General Reflective Thinking Tendency” has statistically a significant differentiation; also, there is a significant differentiation in the point average of sub-dimensions of “interrogator and effective teaching” under the graduated high-school type; there is not any significant differentiation in the other sub-dimensions in terms of the graduated high-school as an independent variable. The insights of class teacher candidates' teaching and learning have no any significant differentiation depending upon the gender, education level of mother, education level of father, class, type of the graduated school as independent variables. There a low positive correlation between “Continuous Thinking”, “Open-mindedness” and “Interrogator and Effective Teaching”; also, there is a medium positive correlation between “Continuous Thinking”, “Teaching Responsibility and Being Scientific”, “Researcher”, “Being Prudential and Sincere”, “General Reflective and Thinking Tendency”. There is a high positive relation between “Open-mindedness” and “Interrogator and Effective Teaching. There is a medium positive relation between “Open-mindedness”, “Teaching Responsibility and Being Scientific” and “General Reflective Thinking Tendency”. There is a low positive relation between “Open-mindedness”, “View of the Profession” and “Researcher”. There is low significant relation between “Interrogator and Effective Teaching”, “Being Prudential and Sincere”, “View of the Profession”. There is a medium significant relation between “Interrogator and Effective Teaching”, “Teaching Responsibility and Being Scientific” and “Researcher”. There is a high significant relation between “Interrogator and Effective Teaching” and “General Reflective Thinking Tendency”. There is a high positive relation between “Teaching Responsibility and Being Scientific”, “Researcher” and “General Reflective Thinking Tendency” by the way there is a medium positive relation between “Teaching Responsibility and Being Scientific” and “Being Prudential and Sincere”. In addition, there is a low positive relation between “Teaching Responsibility and Being Scientific” and “View of the Profession”. Furthermore, there is a high positive relation between “Researcher” and “General Reflective Thinking Tendency”. “Researcher” and “Being Prudential and Sincere” have a medium positive relation. Besides, “Researcher” and “View of the Profession” have a low positive relation. There is low positive relation between “Being Prudential and Sincere” and “View of the Profession”. Also, “Being Prudential and Sincere” and General Reflective Thinking Tendency” have a high positive relation. “View of the Profession” and “General Reflective Thinking Tendency” have a medium positive relation. There is no a significant relation between “Teaching-Learning Insights” and “General Thinking Tendency”. Consequently, it is understood that the class teacher candidates are good at both reflective thinking tendency and learning-teaching insights.